

Laudáció

Bindorffer Györgyi szociológus méltatása a JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM Díj átadása alkalmából

A Justita Regnorum Fundamentum Díj egyik idei kitüntetettjeként köszöntjük Bindorffer Györgyi szociológust, kulturális antropológust, aki egész eddigi munkásságát a magyarországi nemzetiségek identitásának kutatására szentelte.

A Bindorffer-család ősei a Mária Terézia korabeli telepítések idején Bajorországból, Regensburg környékéről kerültek Szentendrére. Bindorffer Györgyi dédapja, id. Bindorffer György kerékgyártó és bognármester volt Szentendrén. Nagyapja, Bindorffer Ferenc szintén bognármesterként dolgozott Szentendrén, de emellett elismert költője is volt a városnak. Jó barátság fűzte a Szentendrei Festők Társasága művészeihez. Háza manzárszobáját szívesen vették ki fiatal festők. Itt lakott Bálint Endre festő is, aki *Szobám Bindorfferéknél* címmel képet is festett, amely ma a Ferenczy Károly múzeumban található. Bindorffer Györgyi édesapja és édesanyja is tanárként dolgozott Szentendrén.

Bindorffer Györgyi életének, munkásságának minden szegmensét meghatározza, áthatja a nemzetiségek iránti felelősségteljes gondolkodás. Kora ifjúságától kezdve élénk érdeklődést tanúsított a közélet iránt, s ez bizony nem mindig volt minden veszélytől mentes. Szimpatizált a Solt Ottilia által 1979-ben alapított Szegényeket Támogató Alap munkájával. A SZETA-alapítók többsége a szociológus Kemény István tanítványa volt, akik részt vettek az általa irányított szegény- és cigányvizsgálatokban. Bindorffer Györgyit szociális érzékenysége a kezdetektől fogva sodorta az elesettek, rászorulóknak, kisebbségben élők sorsának javítása felé. Ezt az adottságát kitűnően egészítette ki mindaz a tudományos kutatómunka, amelyet kiváló szociológusok nyomdokaiba lépve folytatott. Akkoriban kötelezte el magát a kulturális antropológiával, amikor a tudományág Magyarországon még gyerekcipőben járt. Kulturális antropológusként végzett az ELTE BTK-n. A 90-es évek második felétől már oktatóként is segítette az ELTE Kulturális Antropológia Tanszékének, valamint az ELTE Szociológiai Intézetének munkáját. Az ELTE Szociológiai Doktori Programjának hallgatójaként 1999-ben védte meg summa cum laude minősítéssel szociológiai doktori disszertációját. A '90-es évek közepétől több tudományos társaság, így a Magyar Szociológiai Társaság, a European Sociological Association, valamint a Magyar Kulturális Antropológiai Társaság tagjaként is fejtett ki tudományos tevékenységet.

Kutatói munkásságának legjelentősebb gyümölcse a „Kettős identitás - etnikai és nemzeti azonosságtudat Dunabogdányban” című, 2001-ben megjelent, alapvető fontosságú mű. (A könyv német nyelven 2005-ben jelent meg „Wir Schwaben waren immer gute Ungarn” címmel.) A „kettős (illetve többes) identitás” fogalmának elterjedése a magyarországi kulturális antropológiai szakirodalomban elsősorban Bindorffer Györgyinek köszönhető.

Hadd idézzük itt Csepeli György gondolatait: Bindorffer Györgyi e könyve „az etnikai és nemzeti identitás, azon belül a magyar nemzeti identitás szakirodalmi összefoglalójaként is haszonnal forgatható. Felkészültsége, írni tudása, összefogottsága példamutató. Szerencsésen keverednek benne a kulturális antropológia, a társadalomtörténet, a társadalomlélektan és a szociológia paradigmái. A könyv ugyanakkor valóságos enciklopédiája a dunabogdányiak életének, méltó folytatója a nagy magyar szociográfiai hagyománynak. A kettős identitás elméletét eredeti és jól átgondolt tipológiával fejleszti tovább. Megkülönbözteti a kiegyensúlyozott identitást, ahol a két, egymással nem azonos

azonosságtudati minta harmonikusan kiegészíti egymást, mindegyik azt adva az egyénnek, amire a másik nem képes. Ezzel szemben áll a konfliktusos identitás, mely az egyént meghasonlásra kényszeríti, hiszen az egyén önmagát mint önmaga ellenségét látja. Bindorffer találkozott az elveszett identitás eseteivel is. Ezek az esetek azt bizonyítják, hogy az identitás elvesztése a létet magát veszélyezteti.” E művével Bindorffer Györgyi 2002-ben kiérdemelte a Magyar Szociológiai Társaság Polányi Károly-díját, amelyet a zsűri minden évben a legjobb szociológiai könyv elismeréseként adományoz, az előző év terméséből válogatva.

Bindorffer Györgyi 2000-ben került tudományos főmunkatársként az MTA Kisebbségkutató Intézetébe, ahol elsősorban a Baranya megyei, Komárom-Esztergom megyei és Pest megyei svábság identitásának kutatója lett. A kutatóintézetben töltött 9 termékeny év gyümölcsei közül kiemelendő egy OTKA-kutatás vezetőjeként összeállított, „Változatok a kettős identításra” c. kötet, amelyben néhány magyarországi nemzetiség asszimilációjának folyamataival, a nyelvhasználati szokások alakulásával, s ezeknek az identitás alakulására gyakorolt hatásával foglalkozik.

Bindorffer Györgyi ugyanakkor nemcsak kiváló elméleti szakember; életének meghatározó eleme az antropológiai terepmunka is. A különböző falvakban (Véménden, Sombereken, Csolnokon, Dunabogdányban, stb.) végzett, résztvevő megfigyelésen alapuló terepmunkái révén közeli kapcsolatba került az ott élő emberekkel, s e tevékenységének, valamint kora ifjúságától jellemző közéleti szerepvállalásának tán egyenes következménye az, hogy a 2000-es években megválasztották Szentendre Város Német Kisebbségi Önkormányzata elnökévé. E funkciója gyakorlása során minden tudását, addig szerzett tapasztalatát latba vetve igyekezett hozzájárulni a szentendrei német nemzetiség helyzetének, nemzetiségi öntudatának, kultúrájának fejlesztéséhez.

2009 óta egészen mostani nyugdíjba vonulásáig Bindorffer Györgyi az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában és jogelődjében dolgozott, ahol tudományos szakértői munkájával, a stratégiai tervezésben vállalt szerepével, valamint a nemzetiségi önkormányzatokkal való szoros együttműködés révén nagymértékben segítette a magyarországi nemzetiségek jogainak védelméért felelős biztos, majd biztoshelyettesek munkáját. Erre a korszakra tehető a kisebbségi önkormányzati rendszer átfogó vizsgálatára irányuló legutóbbi kutatása, melynek gyümölcse a „Kisebbség, politika, kisebbségpolitika” c. újabb önálló kötet.

A Justitia Regnorum Fundamentum Díj átadásával az ombudsman elismerését fejezi ki azért a gazdag tudományos és közéleti munkásságért, amelyet Bindorffer Györgyi az elmúlt évtizedekben fáradhatatlanul kifejtett. Most, amikor átnyújtjuk Önnek ezt a kitüntetést, kívánjuk, hogy elméleti és gyakorlati tapasztalatait, tudását még hosszú évekig kamatoztassa a Magyarországon élő nemzetiségek és mindannyiunk javára.

Budapest, 2016. június 24.